

ภาคผนวก

- ① สรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค 4 ภาค
 - ② สรุปผลการระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group)
 - ③ บันทึกช่วยจำการประชุมระดมความคิดเห็นระหว่างอดีตผู้บริหาร สศช. และผู้บริหาร สศช. ปัจจุบัน
-

①

สรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็น ระดับภาค 4 ภาค

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วันที่ 15–17 ธันวาคม 2548 ณ จังหวัดขอนแก่น

ภาคกลาง

วันที่ 18–20 ธันวาคม 2548 ณ จังหวัดระยอง

ภาคเหนือ

วันที่ 21–23 ธันวาคม 2548 ณ จังหวัดเชียงใหม่

ภาคใต้

วันที่ 25–27 ธันวาคม 2548 ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

รายงานสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็นระดับภาค เรื่อง “แนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)”

1

ข้อเท็จจริง

1.1 สศช. ได้จัดเวทีระดมความคิดเห็นในระดับภาคทั้ง 4 ภาค ในช่วงเดือนธันวาคม 2548 เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นที่จะนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 โดยมีกำหนดการ ดังนี้

ครั้งที่ 1 : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างวันที่ 15-17 ธันวาคม 2548 ณ โรงแรมโซฟิเทล ราชอาเธอร์คิด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ครั้งที่ 2 : ภาคกลาง ระหว่างวันที่ 18-20 ธันวาคม 2548 โรงแรมสตาร์ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ครั้งที่ 3 : ภาคเหนือ ระหว่างวันที่ 21-23 ธันวาคม 2548 ณ โรงแรมปางสวนแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ครั้งที่ 4 : ภาคใต้ ระหว่างวันที่ 25-27 ธันวาคม 2548 ณ โรงแรมแกรนด์ไฮม์ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.2 ทั้งนี้ แต่ละภาคมีผู้เข้าร่วมประมาณ 250-350 คน ประกอบด้วย ภาคประชาชน/ปราชญ์ชาวบ้าน/เครือข่ายชุมชน ภาคธุรกิจเอกชน/มูลนิธิ/องค์กรพัฒนาเอกชน นักการเมือง/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/องค์กรอิสระ และสถาบันการศึกษา ซึ่งผู้เข้าร่วมสัมมนาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการประเมินสถานการณ์ทุนของประเทศ การเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาที่จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต และแนวทางการเสริมสร้างทุนที่มีอยู่ในประเทศ พร้อมทั้งกำหนดบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติ

2

สรุปสาระสำคัญจากการระดมความคิดเห็น

สศช. ได้นำเสนอสถานการณ์การพัฒนาประเทศ ซึ่งประกอบด้วย การประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมา และบริบทการเปลี่ยนแปลง 5 ด้าน ที่จะส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป รวมทั้งกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เพื่อให้ที่ประชุมร่วมพิจารณาและให้ความคิดเห็น โดยผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกับข้อเสนอของ สศช. ในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

2.1 ผลการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา พบว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่บนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสิ้นเปลือง ยังขาดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม **ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการใช้ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เห็นทางด้านปริมาณมากกว่าคุณภาพ** ส่งผลให้ทุนต่าง ๆ ได้สูญหายหรือลดน้อยลงไปเป็นจำนวนมาก อีกทั้งทุนที่มีอยู่ก็ไม่ได้รับการเสริมสร้างให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศเท่าที่ควร ที่สำคัญคือ

(1) **ด้านเศรษฐกิจ** การเร่งขยายตัวเชิงปริมาณ ทำให้เกิดความไม่สมดุลและเป็นความเสี่ยง เศรษฐกิจไทยยังคงพึ่งพาปัจจัยภายนอก ขณะที่เศรษฐกิจภายในประเทศขาดความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่เกิดการสะสมทุนอย่างต่อเนื่องในประเทศเท่าที่ควร ทุนการเงินของประเทศจากการออมยังไม่สามารถเพิ่มขึ้นทันต่อความต้องการเงินเพื่อการลงทุน และทุนด้านแรงงานยังมีปัญหาการปรับตัวให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ทำให้ผลตอบแทนสุทธิจากการลงทุนอยู่ในระดับต่ำ

(2) **ด้านสังคม** ปัจจุบันภูมิคุ้มกันของคนและสังคมไทยลดลง ยังใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่มาเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งตนเองน้อย ถึงแม้ว่าในภาพรวมคนไทยมีการศึกษาสูงขึ้น แต่การพัฒนาคุณภาพคนยังไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งองค์ความรู้ของคนไทยยังไม่พร้อมที่จะเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ได้อย่างเหมาะสม ส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

(3) **ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้อย่างสิ้นเปลือง ขาดความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ฟื้นฟู ขณะที่คุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม โดยเฉพาะคุณภาพอากาศ แหล่งน้ำในเมืองใหญ่ และปริมาณกากของเสียที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนความไม่สมดุลของการพัฒนาที่จะนำไปสู่ความไม่ยั่งยืนในอนาคต

2.2 บริบทการเปลี่ยนแปลงต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป
ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในหลายด้านที่สำคัญ และจะมีผลกระทบทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ที่สำคัญคือ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและการเงินของโลก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและโครงสร้างประชากร การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค ซึ่งจะต้องมีการเตรียมความพร้อม และกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เหมาะสม โดยนำจุดแข็งและโอกาสของทุนที่มีอยู่ในประเทศมาเป็นภูมิคุ้มกันและพัฒนาให้เป็นประโยชน์เพื่อรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้อย่างรู้เท่าทัน

3

กรอบแนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

การประเมินผลการพัฒนาประเทศ และการวิเคราะห์บริบทการเปลี่ยนแปลงซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต ได้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนถึงศักยภาพและโอกาสของทุนที่มีอยู่ในประเทศ ทั้งทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาและเสริมสร้างให้เป็นประโยชน์กับการพัฒนาประเทศได้ โดยการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จำเป็นต้องสร้าง **“ความสมดุล และภูมิคุ้มกัน”** ให้เกิดขึ้นกับคน

สังคม ระบบเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยมุ่งรักษาสสมดุลระหว่างความพอเพียงและการแข่งขัน ภายใต้การคำนึงถึงสภาวะการเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาทุกด้านอย่างครบถ้วน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในทุกระดับ เพื่อให้สังคมไทยดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

3.1 จุดมุ่งหมาย

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จะมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน (Green Society)” โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลของการพัฒนาให้เกิดขึ้นในทุกมิติ ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย และเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไป

3.2 แนวคิดพื้นฐาน

แนวคิดพื้นฐานของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ยังคงยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางในการบริหารและพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 โดยมีการขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.3 ทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

มุ่งนำทุนที่มีอยู่แล้วในสังคมไทยทั้งทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และเสริมสร้างให้เข้มแข็ง โดยวางแผนการพัฒนา และเสริมสร้างทุนทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าว ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม รวมทั้งระดับประเทศ เพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนต่อไป ดังนี้

(1) **ทุนทางเศรษฐกิจ** ประกอบด้วยทุนทางกายภาพ (Physical capital) ทุนหรือสินทรัพย์ทางการเงิน (Financial Capital/assets) สินทรัพย์ที่ไม่สามารถจับต้องได้ทางกายภาพ แต่สามารถอ้างสิทธิประโยชน์ได้ในอนาคต (Intangible Capital) และแรงงาน/ทรัพยากรมนุษย์

(1.1) **แนวทางการเสริมสร้างทุนทางเศรษฐกิจ** การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ มีเสถียรภาพ จะต้องเป็นการเติบโตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและยั่งยืนได้ในระยะยาว มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงและอำนวยประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ รวมถึงมีแบบแผนการผลิตและบริโภคที่เหมาะสม อยู่บนพื้นฐานของการอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีประเด็นเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างทุนทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ดังนี้

» **การจัดความยากจน** โดยการเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย ด้วยการรณรงค์ให้ประชาชนยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต เพื่อลดปัญหานี้สิน การกระจายโอกาสการเข้าถึงทุนให้ประชาชน ทั้งการถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินและการเร่งดำเนินการตามนโยบายแปลงสินทรัพย์ให้เป็นทุนให้เกษตรกร รวมทั้งการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตลอดจนการสร้างวินัยการออมและปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีให้เป็นธรรมมากขึ้น

» **การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อสร้างความสมดุลและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน** โดยส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพสูงและสนับสนุนการแปรรูปสินค้าจากพืชเศรษฐกิจ ด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีและลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่นอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายพันธมิตรในลักษณะคลัสเตอร์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพิ่มผลผลิต

» **การพัฒนาปัจจัยสนับสนุน** โดยกระจายระบบสาธารณูปโภคไปสู่ชนบทให้ทั่วถึงและเพียงพอ พัฒนาเครือข่ายระบบโลจิสติกส์ ทั้งระบบขนส่งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศให้มีประสิทธิภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นให้มีมูลค่าสูง รวมทั้งพัฒนาฝีมือแรงงานทั้งภาคเกษตรและอุตสาหกรรมให้พร้อมรองรับต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ

» **การเชื่อมโยงเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค** โดยสร้างวินัยทางการเงินให้มีพฤติกรรมการใช้จ่ายที่พอเพียง เพื่อรองรับกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันมากขึ้น เพิ่มศักยภาพของนักลงทุนไทยในการไปลงทุนต่างประเทศ และพัฒนาฝีมือแรงงานให้ได้มาตรฐานสากล รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็ก เยาวชนและครอบครัวจากผลกระทบกระแสวัฒนธรรมและเทคโนโลยีการบริโภคที่ไม่เหมาะสม

(1.2) บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

» **ภาครัฐ** สร้างความรู้ ความเข้าใจและให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายรัฐบาล แนวปฏิบัติ และบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องชัดเจน รวมทั้งตัดสินใจในทางเลือกของผลประโยชน์ส่วนรวมระหว่างการเพิ่มรายได้จากการผลิต กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

» **สถาบันการศึกษา** เป็นแกนนำชุมชนในการนำทุนและการวิจัยที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาศึกษาวิจัยต่อยอด เพื่อรองรับการผลิตและสร้างภูมิคุ้มกันในพื้นที่

» **ภาคธุรกิจเอกชน** สนับสนุนการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในสถานประกอบการให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น

» **ภาคประชาชน** มีส่วนร่วมในการวิจัยและพัฒนาเพื่อสะท้อนความต้องการของชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดสรรงบประมาณและติดตามการทำงานของรัฐบาล

» **สื่อมวลชน** สร้างระบบการสื่อสารนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการจากภาครัฐสู่ชุมชนในแต่ละระดับอย่างต่อเนื่องและตรงกับข้อเท็จจริง

(1.3) ประเด็นที่ต้องทำความเข้าใจเพิ่มเติม

» การออมเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

» การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับระบบเศรษฐกิจในการรองรับต่อการรวมกลุ่มทางการค้าและทางการเงิน

» แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มและการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตให้ภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการที่ชัดเจน

» แนวทางการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

(2) **ทุนทางสังคม** เกิดจาก การรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ บนฐานของความไว้วางใจ เชื่อใจสายใยความผูกพัน และวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทยผ่านระบบความสัมพันธ์ในองค์ประกอบหลัก ได้แก่ คน สถาบัน วัฒนธรรม และองค์ความรู้ ซึ่งจะเกิดเป็นพลังชุมชนและสังคม โดยองค์ประกอบหลักทั้ง 4 ด้านมีบทบาทและยึดโยงให้เกิดทุนทางสังคม

(2.1) **แนวทางการเสริมสร้างทุนทางสังคม** โดยพิจารณาบทบาทของทุกภาคส่วนทั้งในระดับ **ครอบครัว** ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพสมาชิกในครอบครัวให้มีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา **ชุมชน** ซึ่งมีบทบาทในการสร้างความมั่นคงในชีวิตให้คนในชุมชน และ **ประเทศ** ซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาคนให้มีศักยภาพพร้อมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยมีประเด็นเสนอแนะเพิ่มเติมในการเสริมสร้างทุนทางสังคมที่สำคัญ ดังนี้

» **การเพิ่มคุณภาพและศักยภาพคน** ให้มีความสำคัญในเรื่องการสร้างคนดีด้านคุณธรรม จริยธรรมในทุกกระดับ เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน และสังคม และเชิดชูผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดี การสร้างทัศนคติที่ดีในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาประเทศ การสร้างภูมิคุ้มกันผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งสร้างความตระหนักถึงคุณค่าแห่งตนและจิตสำนึกในการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของศีลธรรมอันดีงาม

» **การส่งเสริมบทบาทสถาบันหลัก** เพิ่มบทบาทสถาบันต่างๆ ในการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันและการพัฒนาจิตใจของคนให้มีคุณธรรม จริยธรรมให้มากขึ้น รวมทั้งมีการเชื่อมโยงบทบาทของสถาบันต่างๆ ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ ต้องปลูกฝังความรักชาติ ยอมรับความคิด วัฒนธรรมที่แตกต่าง และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างภาคีการพัฒนาในทุกระดับ

» **การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมที่ดี** เพิ่มเติมกระบวนการถ่ายทอดความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นของปราชญ์/ผู้รู้สู่คนรุ่นใหม่ผ่านศูนย์การเรียนรู้และการจัดการความรู้ในชุมชน เชื่อมโยงกับการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา ให้มีการสนับสนุนเด็กที่มีแววอัจฉริยะด้านศิลปวัฒนธรรม เพิ่มบทบาทสื่อมวลชน และสถาบันการศึกษาในการรณรงค์ รักษา ฝึกระวัง ฟื้นฟูคุณค่าทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทย

» **การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้และภูมิปัญญา** การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญา ต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชน การจัดการองค์ความรู้ในระดับชุมชนต้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในการดำรงชีวิต การพัฒนาศักยภาพชุมชน และสร้างสรรค์มูลค่าทางเศรษฐกิจ รวมทั้งสนับสนุนงานวิจัยพื้นบ้าน การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยมีนักวิจัยท้องถิ่นเข้าร่วม นำไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งนำผลงานวิจัยไปสู่การพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่น

(2.2) บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

» **ภาคประชาชน** ร่วมส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมของชุมชน ร่วมเสริมสร้างความเข้มแข็งให้บ้าน วัด โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนา

» **ภาครัฐ** ต้องมีบทบาทในการเชื่อมโยงแผนชุมชนและแผนท้องถิ่นกับยุทธศาสตร์จังหวัด

» **ภาคเอกชน** ควรมีบทบาทในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม

» **สื่อ** บุคลากรสื่อควรมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม

» **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** ต้องมีบทบาทในการพัฒนาองค์ความรู้ วัฒนธรรม และสถาบันต่างๆ สนับสนุนกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชน รวมทั้งพัฒนาศักยภาพและทัศนคติของผู้บริหารและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง

» **นักวิชาการ/สถาบันการศึกษา** ทำการวิจัยร่วมกับชุมชนเป็นแหล่งข้อมูลของชุมชนและที่ปรึกษาทางวิชาการ สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ชุมชน และสนับสนุนให้ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการความรู้ รวมทั้งสร้างหลักสูตรการเรียนการสอน โดยนำวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้

(2.3) ประเด็นที่ต้องทำความเข้าใจเพิ่มเติม

» สร้างการมีส่วนร่วมของสื่อ และภาคเอกชน ทั้งการรับฟังข้อคิดเห็น และการสร้างความเข้าใจในบทบาทของทั้ง 2 ภาคให้มากขึ้น

» การศึกษาวิจัยในประเด็นที่มีความสำคัญแต่ยังขาดความรู้ ข้อมูลในเชิงลึก ได้แก่ การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน การใช้วัฒนธรรมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และการจัดสวัสดิการของชุมชน

(3) ทูทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพจะเป็นประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 **ความหลากหลายทางชีวภาพ** หมายถึง ความหลากหลายของชนิดพันธุ์ พันธุกรรม และระบบนิเวศ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับทุนทางสังคม เพราะเป็นที่มาของภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีการดำรงชีวิตของชุมชน เป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตทั้งเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ รวมทั้งเป็นปัจจัยพื้นฐานการผลิตและการดำรงชีวิตที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์การแข่งขันและการค้าระหว่างประเทศ

(3.1) แนวทางการเสริมสร้างทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 อาจเรียกว่า **“เศรษฐกิจบนพื้นฐานความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity)”** ซึ่งให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดความสมดุลยั่งยืน กระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรและภูมิปัญญาให้สืบทอดต่อไปอย่างยั่งยืน รวมทั้งกำหนดมาตรการที่จำเป็นเพื่อควบคุมกิจกรรมหรืออุตสาหกรรมที่สร้างมลพิษและส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีประเด็นเสนอแนะเพิ่มเติมที่สำคัญ ดังนี้

» การเสริมสร้างทุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดย **การอนุรักษ์ พันธุ์** ได้แก่ การคุ้มครองพันธุ์กรรมท้องถิ่น เร่งฟื้นฟูคุ้มครองแหล่งต้นกำเนิดเพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์และเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ สนับสนุนการจัดสิทธิบัตรภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้ชุมชน และควบคุมกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ **สำหรับการพัฒนาและใช้ประโยชน์** ได้แก่ การวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาระบบข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งกระจายอำนาจให้ชุมชนมีส่วนร่วม และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ

» การเสริมสร้างทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ โดยปรับกระบวนการพัฒนาศักยภาพให้คนเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศ มุ่งพัฒนาและอนุรักษ์พันธุ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบองค์รวม ยึดระบบนิเวศเป็นสำคัญ กำหนดนโยบายการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่และความสมัครใจของชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนมีสิทธิในการบริหารจัดการและดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น รวมทั้งให้มีกระบวนการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจิตสำนึกต่อสาธารณะ แก่เยาวชนและชุมชน

(3.2) บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

» **ภาครัฐ** ปรับบทบาทจากผู้ควบคุม สั่งการ มาเป็นผู้ประสานงาน และสนับสนุนให้ภาคส่วนต่างๆ มีบทบาทมากขึ้น บังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ด้วยตนเอง

» **ภาคธุรกิจเอกชน** ต้องมีการทำธุรกิจโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพด้านนวัตกรรมและการตลาด และสนับสนุนการเงินแก่ชุมชนในการใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

» **องค์กรพัฒนาเอกชน/ภาควิชาการ** เป็นพี่เลี้ยงในการสร้างองค์ความรู้และยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมวิจัยและพัฒนา กับชุมชน และร่วมตรวจสอบการบริหารจัดการภาครัฐ

» **ประชาชน/ชุมชน** สำนวญปรับปรุงตนเองให้มีจิตสำนึก ร่วมในการวิจัยพัฒนา จัดทำฐานข้อมูล เรียนรู้ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่เพิ่มพูนความรู้เดิม รวมถึงทำความเข้าใจเรื่องสิทธิชุมชน เสริมสร้างบทบาทผู้นำชุมชน เข้าร่วมบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่น และร่วมตรวจสอบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

» **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** สร้างองค์ความรู้ เพิ่มบทบาทการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น

» **ภาคการเมือง** ต้องสนับสนุนการกระจายผลประโยชน์ที่โปร่งใส ไม่ใช้อิทธิพลแทรกแซง สนับสนุนการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ในแนวทางที่โปร่งใสอย่างจริงจัง

» **สื่อมวลชน** ควรผลิตสื่อที่สร้างสรรค์ เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(3.3) ประเด็นที่ต้องทำความเข้าใจเพิ่มเติม

» การกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานความหลากหลายทางชีวภาพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ เพื่อนำแนวคิดเรื่องความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน มาสร้างแนวทางการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม กำหนดขอบเขต เงื่อนไข และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดเอกภาพและความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่าย

» การจัดทำแผนที่นำทาง (Road Map) เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ กำหนดเป้าหมาย ระยะเวลา ขั้นตอน ลำดับความสำคัญ และความเชื่อมโยงกับปัจจัยต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก

» แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่ม และการพัฒนาห่วงโซ่การผลิตของสินค้าและบริการ จากฐานทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญ เช่น สมุนไพร บริการด้านสุขภาพ พันธุกรรมพืชและสัตว์ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เป็นต้น

» การควบคุมมลพิษที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อฐานทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งต้องให้ความสำคัญมาตรการป้องกัน เช่น การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน การควบคุมอุตสาหกรรมที่ก่อมลพิษสูง รวมทั้งการกำหนดมาตรการเฝ้าระวังระดับชุมชน หรือระดับหน่วยงาน เช่น การกำหนดตัวชี้วัดผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพของประชาชน เป็นต้น

» การกำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละลุ่มน้ำ เช่น การกำหนดประเภทอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับศักยภาพและปริมาณน้ำที่มีอยู่

4

การดำเนินงานต่อไป

สศช. จะนำผลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นในระดับภาคทั้ง 4 ภาค ดังกล่าว ไปเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) และวางบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศอย่างเหมาะสม โดย

4.1 จัดระดมความคิดเห็นเพิ่มเติมเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับแนวคิด ยุทธศาสตร์ และบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ในระหว่างวันที่ 10-11 กุมภาพันธ์ 2549 ณ โรงแรมวรบุรี อโยธยา คอนเวนชัน รีสอร์ท อำเภอมะนัง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.2 ยกร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เพื่อระดมความคิดเห็นในระดับชาติในการประชุมประจำปี 2549 ของ สศช. ในเดือนมิถุนายน 2549